

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 82. ANUL XVI.

Sabiu, in 6/18 Octomvre 1868.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi și Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat' prin scrisori francate, adreseate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inscratiunile se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sciri dela Congresu

(Sied. VIII.) Dupa verificarea protocolului din siedinti'a precedentă se verifică alegerea dlui Sofroniu D e d r a g u in cerculu Mehadii, dieces'a Caransebesului. Dep. Borlea in legatura cu interpelatiunea din siedinti'a trecuta face unu proiectu de resolutiune, care se primesce en bloc — Dep. Alduleanu aterne o petitiune a bisericeii din Scheii Brasiovlui pentru modificări in statutulu dela 1864; unu proiectu de statutu pentru efori'a gimnasialui gr. or. român din Brasiovu; si altu proiectu de statutu pentru infiintierea unui fondu de pensii pentru profesorii dela gimnaziulu si scolele normale gr. or. române; — se preda comisiunei de 27. Una petitiune din partea mai multoru deputati se aterne congresului pentru restaurarea episcopiei române in Timisió'a si deocamdata pentru infiintierea unui consistoriu ca celu din Oradea. Se incredintieza presidiulu spre a o pertractă cá precea a oradanilor. Alta petitiune susternuta de dep. Nicolae Popea, venita dela corpulu profesorulu din Brasiovu indreptata contra statutulu pentru efori'a gimnasiala; — se predă comisiunei de 27.

La ordinea d'lei se pune statutulu organicu publicatu si de noi, parte in colonele, parte in suplementele acestei foi.

Desbaterea acestui'a a provocatu la diferite puncte desbateri seriose.

In siedinti'a IX dupa verificarea protocolului aduce presidiulu la cunoscinti'a congresului, ca banc'a generale de asecuratiune Transilvania se recomanda membriloru congresului pentrucă sa participe la aceea-si. Dep. Galu si Vas. Rosiescu asternu din partea comunitătiei gr. or. din Clusiu pentru mijlocirea unei dotatiuni din partea orasiului in favorea parochului nostru de acolo; — se predă comisiunei petitiunarie. Mai departe se face propunere cá normarea speciala a trebiloru scolari si epitropieloru sa se faca inca in decursulu acestei sesiuni. In fine trece congresulu la desbaterea statutulu organicu, carele se continua si in siedinti'a X si astadi in a XI. Siedintiele au fostu vii, desbaterile la uele puncte principale infocate.

Scurtimea tempului au necessitatu des'a tienerea siedintieloru de conferintie si de comisiuni. Cele dintâi cu deosebire in casuri cându comisiunea de 27, respective presedintele ei, veda ca suntu cestiuni grave de discutatu. Desbateri foarte interesante a fostu in tempulu din urma asupr'a modalitătii de alegere la sinode si la congresu, asupr'a cestiunei deca au sa fie si laici reprezentati in consistoriu. Dupa cele ce suntu dejă decise se vede ca principiulu e acceptatu, cá in cele strinsu bisericesci sa functioneze numai preotii cá membrii ai consistoriulu. Mai departe s'a primitu alegerea drepta pre base foarte liberalii. Greutatea cea mai mare s'a aretatu la realizarea acestui principiu atâtu din privintie locali, câtu si din alte privintie. Enarându aceste si de alta parte fiindu ca in parte, multe atingetorie de acestu principiu a trecut dejă si prin desbaterile congresului in plinu, numai suscitâmu pareri noue in directiunea acést'a, ci vomu dori numai cá realizarea sa intempine mai putine greutate decâtu s'au aretatu in decursulu desbateriloru in conferintie, comisiuni si congresu. In legatura cu modalitatea alegeriloru avem sa amintimu de greutatea cea mare a ivita in privintia alegerii Metropolitulu carea s'a anticipata unde vine vorba de alegerea Eppiloru, care greutate a casionatu nu putiena desbateri si in siedinti'a congresului de eri. Ací s'au presentatu urmatorea greutate: cum sa se aléga metropolitulu, cá sa participe intréga Metropolia la alegere si de alta parte archidieceș'a sa nu fie scurtata in dreptulu ei de alegere, deorece metropolitulu e totuodata si Episcopulu din

archidieceș'a. O parte a disu, ca metropolitulu sa se aléga de congresu. Alunei archidieceș'a, se objectă de alta parte, primesce de Episcopulu respective archiepiscopulu pe celu alesu de majoritatea ce se compunedin diecesele sufragane. Alta parte a propusu, ca toti Episcopii dinpreuna cu Metropolitulu sa se aléga de congresu, care are a se adună in eparchia veduvita (Pascariu), alt'a iera propune cá sa se mijlocesca asiá incâtu cu jumetate alegatorii sa concurga archidieceș'a si jumetate diecesele sufragane, precându Episcopii sa se aléga de diecesanii sei (Alduleanu); alta, ca toti Eppii va se dica si archiepiscopulu sa se aléga in dieces'a lor si dupa aceea se se aléga dintre densii Metropolitulu (Branu). In congresu inca s'a ivitu tote parerile aceste, dinpreuna cu ceea ce doue parti de alegatorii sa concurga din archidieceș'a si una din celelalte diecese (Hani'a), dara a remasu cá decideri cea cu alegatorii pre jumetate. O greutate noua sa ivi la alegerea membriloru consistoriali, ca adeva cine sai aléga. Se delatură inse si acest'a in siedinti'a de astadi. Siedinti'a dupa servitiulu ddiescu se continua.

Congresulu nationalu bisericescu român.

Siedinti'a a VII tienuta in 1/13 Oct.

Se cetesce protocolulu siedintiei ultime.

Dlu dep. Maniu face o observatiune la protocolu. Comisiunea esmisa in privintia proiectulu de lege proiectatu de ministru de culte si instructiunea publica si-a datu relatiunea sea in scrisu, despre care se face amintire, ca s'au alaturatu la protocolu numai cá aclusu. Crede insa ea aru fi mai corespundietoriu, deca acést'a relatiune s'aru luá in tota estensitatea sea cá concludu in protocolu. —

Esc. S. dlu Presiedinte intréba deca relatiunea comisiunei de 9 se primesce in protocolu cá decisiune si nu cá aclusu (se primesce.)

Dlu dep. Hodosiu a cerutu cuventu pentru procesu verbale. Intru adeveru dupa mine au avutu dlu Maniu totu dreptulu cându au propusu, ca relatiunea comisiunei sa tréca in protocolu din cuventu in cuventu; de ore ce primindu-se din partea congresului, in procesu verbale, nu mai este parerea comisiunei de 9, ci este concludu alu congresului.

Aclusele nu suntu conclusele congresului. Pentru aceea partinescu si eu amendamentulu domnului Maniu, cá propunerea comisiunei primita de congresu sa se tréca din cuventu in cuventu in protocolu.

Eu amu insa alta observare sa facu la protocolu, unde se dice ca, indata ce si-a datu comisiunea parerea sea, Esc. Sea dlu Presiedinte au primitu numai decâtu acést'a insarcinare asupr'a-si, ca va face pasii necesari. Eu credu, ca intr'o adunare precum este si congresulu, in procesu verbale presiedintele póte primi insarcinare numai pela congresu. Asiá dara credu ca protocolulu sa se indrepte in acestu in-tielesu.

Dlu dep. Cosm'a inca primesce propunerea d. Maniu, face insa alta observatiune la propunerea sea din siedinti'a trecuta, si dice ca densulu asiá au propusu, cá motiunea sea sa se predea comisiunei dejă esmise pentru afacerile fundatiunali intre metropoli'a româna si serba; dara nu au tiparesca.

Dlu dep. Maniu: Asiá suna propunerea.

Dlu dep. Ioanovicu: S'a otaritu sa se dea comisiunei asiá numita serbesca.

Dlu dep. Babesiu. este are de a face pre scurtu nisce observatiuni la protocolu. Incâtu pentru anachronismulu facutu este de parerea dlui Hodosiu. Incâtu pentru modulu primirii propunerei nu póte sa se dica

altmintrea fara numi cum s'au intemplat, adeva comisiunea au facutu propunerea, carea s'au primitu de congresu. Vrea sa adange ca propunerea comisiunei primita de congresu, sa intre in protocolu cu tote motivele sele, cáci inchierea propunerei se reduce la motivele premergatorie. —

O alta observatiune are de a face, ca relatiunea Comisiunei respective concludulu congresului, sa vina inprotocolu precumu sau primitu de congresu. (se primesce).

E. S. Dlu presiedinte: aduce la cunoscinti'a congresului o hartie a Escelentii Sale Bar. Bela Wenkheim ministru din Iautru, care suna asiá:

„Escelentia, inaltu presântite Domnule Archiepiscópe!

„Majestatea Sea ces. regia apostolica s'a induratu a-si esprime pr. in Sea multiamire pentru simtiemintele gratulatore si omagiale ce i le-a descoperitu congresulu bisericescu din indemnulu pr. in. Sele onomastice ce in urmarea telegramului Esc. Tale din 4 l. c. sum fericitu a ve face cunoscutu spre mai departe placutu incunoscintiare.“

Mai departe aduce la cunoscinti'a On congr. cuprinsulu unei harti sosite din partea Dlui Colonelu Rotariu alesu de dep. congresuale, in care Dlui si esprime darerea ca nu póte sa satisfaca acestei chiemări onorifice, si totuodata depune mandatulu seu. Dice acumu aci va urmă eschieria unei noue alegeri. —

Mai departe presentéza congr. si o umilita rogare a lui Cost. Pavloviciu parochu in Macedonia, cá sa i sa faca indestilire. Causa acést'a a necesatoru lui Paulovicu datéza inca inainte de anulu 1860. Acestu preotu au fostu suspendatu din partea cons. temesianu. In unu'a eara au fostu repusu in statiuone, dara nu in beneficiu. Escel. Sea e de opiniune sa se dea rogarea acést'a comisiunei petiunarie spre anteconsultare si reportare, ceiace se primesce. Apoi aduce la cunoscinti'a congresului, cumca Dlu dep. Missiciu s'a infaciesiatu astadi, si fiindu plenipotinti'a Dlui in ordine buna se declara verificatu (sa traiasca! se primesce!)

Dlu dep. Babesiu presentéza o petitiune tramisa din partea unei comune române, in caus'a despartirii de Serbi. Incâtu se reduce acést'a petitiune la despartirea de serbi, nu are nemica de a observá. Prevedindu comun'a acést'a ca desfacearea de serbi nu se va otari in tempu scurtu, se róga cá pâna atunci sa se ingrigesca congresulu, cá sa lise dé unu parocu român, cáci densii de mai multi ani suntu fara pastoriu sufletescu, desi comun'a acést'a consta din 4/5 români, care suntu in stare a despágubi pre serbi. Fiinduca ajutarea in privintia acést'a ompete capulu administrativu, socotesce a recomandá acést'a cauza atentiunci Escelentii Sele spre spriginire.

E. S. Dlu presied. dice ca Influentia directa nu póte sa iea in privintia acést'a, ci trebuie sa se dé caus'a la consistoriulu eparchiale (voci sa se dea la comisiunea serba.)

Dlu dep. Babesiu: Io numai cá se capete preotu.

Dlu dep. Hodosiu observa ca se tiene de esecutiva

Dlu dep. Babesiu: pentru acéia amu recomandat cats'a acést'a atentiunci Escelentii Sele ca dóra aru poté intreveni si prin regimu cá sa se póta satisfaca dorintii acestei comune. —

E. Dlu Presied. dice ca a supra acestei cestiuni, are congresulu a decide.

Dlu dep. Tincu: luandu cuventulu dice, ca misiunea congresului acestui'a este regularea trebiloru bisericesci scolare si fundatiunale. Crede ca misiunea congresului esteintrebuinti'a ori-ce medilóca spre acestu scopu. Pentru scurtare de tempu, vré

sa prezintă o petițiune privitoare la două opuri Comptu pentru școlile și a doua, un Compendiu de Pedagogia, lucrata de dl. Ioan Popescu, cu acea rogare, că congresul să binevoiască ale censurării, și a face dispozițiunea pentru lățirea lor. Densul e dăra de parere, că să se alăge ună comisiune din bărbați de specialitate, care să censureze aceste două opuri. —

Dl. dep. Hodosiu dăce ca Dl. dep. Tincu vine cu o petițiune a dlui Popescu, prin care suplicantele își recomandă două opuri; dl. dep. Tincu face totodată și propunere, ca această petițiune să nu se de la comisiunea petitională, ci la alta comisiune deosebită. Este dăra întrebarea, ca să se ea în apretiare propunerea dlui dep. Tincu, (voci asiă este) și deca să ea în apretiare atunci să se puna la ordinea zilei că de urgente s'au bă.

În cazul de urgență, aru avé numai decātu să vina la desbatere. Este însă în voi'a Congresului de a decide, ca petițiunea această să se țiene de comisiunea petitională sau de comisiunea petitională s'au bă. —

Vorbitorul după parerea sea, înainte de tôte o aru trimite la comisiunea petitională pentru că în prim'a linia se țiene de comisiunea această (asiă este). Comisiunea petitională va cercetă lucru sîși va da opiniunea, dacă acestu obiectu este de lipsa a se da unei alte comisiuni spre censure. Asiă dăra nu partinesce propunerea dlui Tincu, ci este de parere că această petițiune să se de comisiunei petitională spre anteconsultare și reportare. (voci se primesce)

Dl. dep. Babesiu: spriginesce propunerea dlui substernatoriu, care cere că aceste două opuri să se de unei deosebite comisiuni spre censure, și reportare, deca sunt de a se cualifică s'au bă. Cumca astfelu de lucru se țiene de afacerile congresului nu sîfere nici o îndoială. Deca s'aru dă acestea opuri comisiunei petitională spre anteconsultare și reportare, socotesce ca atunci nu s'aru ajunge scopulu; căci până i-si va face comisiunea petitională propunerea sea aru trece prea multu timp. Si adevă aru face propunerea ca pentru obiectulu această să-si alăge alta comisiune, care aru trece timp, de care aru fi a se folosii.

Întrebarea dăce vorbitorul este, să se censureze aceste opuri, și prin cine? se întielege de sine ca censurearea numai prin ômeni de specialitate să pôte întemplantă. — Crede ca aru fi îndigitat că să primăscă propunerea, că să se esmită o comisiune de bărbați de specialitate, cari sasi dă opiniunea înca pre timpul durăci Congresului acestu'a, căci altmintrea, se teme să nu devina lucru fără rezultat. Deci propune dăra că să se esmită o comisiune constatătoare din câte 3 membrii de specialitate, care să censureze aceste două opuri și să se dă opiniunea despre ele. —

Dl. dep. Gaetanu partinesce propunerea dlui dep. Tincu, din mai multe motive, și anume și din motivulu acelu ca cându s'a primitu în regulamentul pentru afacerile interne ale Congresului acelu concludu că să se formăze o comisiune petitională, nu s'a primitu și principiulu, ca ori ce petițiune care vine este de necesu de a se dă la comisiunea de petițiuni, bă din contra, Congresu au emis pentru diferite obiecte deosebite comisiuni. Afla dăra de lipsa, că petițiunea de sub cestiune să se de unei alte comisiuni, după cum a propusu Dl. deputatu Tincu. —

Dl. dep. Glodariu vede ca toc'm'a la începutulu organizării, congresului, venim la o cestiune foarte interesantă unde avem să censurăm nesce opuri. Eu știu ca opuri de calitate acestea sunt că pânea de tôte dilele, pentru ca de acestea opuri n'amu avutu până acum'a, dăce n'amu avutu pâne spirițuală.

Eu recomand cu tóta căldur'a și cu tóta iutială, că opurile acestea să se iee cătu mai curendu la censure și să se lătescă prin metropolia noastră. Numai această dăce să luăm lucrulu cu tóta serioșitatea.

Dl. dep. Pop'a nu se îndoiesce ca deca petițiunea această s'aru trimite la comisiunea de petițiuni, de acolo aru veni la congresu și de la congresu la o comisiune nouă, s'aru purtă de la o icôna la alta; e de parere ca pentru esenția lucrului să se esmită comisiunea propusă de Dl. dep. Tincu.

Dl. dep. Alduleanu nu află nici o difrențianță între pareri, căci tôte parerile sunt pentru censure.

Întrebarea însă să invertesce numai la forma. Ce privesce partea formală, e cu totul de pa-

rearea dlui Hodosiu, ca nu se pôte esmită o comisiune cu ordinațiune specială determinată până nu va fi venit petițiunea această că obiectu de desbatere. Că să se știe ce e de făcutu trebuie să se cêra parerea motivată de la comisiunea de petițiuni, crede ca censurearea nu se țiene de corpulu legislativ ci de administrațiune. Pentru aceea repetesce spriginirea propunerei dlui dep. Hodosiu, ca petițiunea de sub cestiune să se dea la comisiunea de petițiune.

Esc. S. D. Presedinte: Două pareri sunt aci în privinția opurilor, care Dl. Doctoru Tincu le a prezentat congresului din partea dlui Popescu, ună merge într'acolo, ca petițiunea de sub cestiune să se de comisiune de petițiune; a două propunere merge întracolo ca numai decātu să se denumesca o comisiune de 3 membrii de specialitate pentru censurearea acestor opuri.

Mai întâiu va veni propunerea dlui Hodosiu la votare. Asiă dăra care voiti a primi acesta propunere să binevoiti a ve redeca (se întemplantă voci contra probă, se întemplantă).

Propunerea dlui Hodosiu să primitu cu majoritate de voturi, adevă ca petițiunea această să se predea comisiunei de petițiuni. —

Dl. dep. Borlea: Onoratu Congresu!

După ce asiă sunt informatu, ce altu cum mi-aru pré placé, că în acestu obiectu să fiu reu informatu, ca în unele diecese, s'eu dora în tôte, ordinariatele episcopesci, și respective consistoriele corespundu cu dicasteriele guverniale și organele lor în limba străina, și nu în limb'a noastră nativă română.

Considerandu ca astfelu de anomalie e în compatibilă cu autonomia și administrațiunea besericească nostre, care a fostu, este și pururea va fi nativă.

Considerandu ca astfelu de irregularitate, că să nu dăce chiaru abusu, se pôte face numai spre daun'a națiunei, și spre împedecarea culturii și înfloririi dulcei noastre limbii nationale; — mi ieu libertate a îndreptă cătra prea onoratul presedinte pré sânti'a sea parintele metropolitu că capulu administrațiunei Besericească nostre, următoarea:

Interpelatiune

Are onorabilulu presidiu alu congresului că capulu administrațiunei bisericicească nostre științia despre aceea ca unele s'eu pôte tôte ordinariatele noastre episcopesci și dora și metropolitanu și respective consistoriele și capii dieceselor în corespundințele și afacerile loru oficiose cu guvernele și organelor lor nu se folosesc de limb'a noastră nativă ci de alta străina, care limba străina în viitoriu va fi pôte cu totul necunoscută membriloru bisericicesci pre cându că corpulu nativulu autonomu ce e biseric'a noastră nu pôte să se lipsesca de dreptulu eternu nealienabilu de a folosii în tôte lucrările sele limb'a sea nativă și deca are științia este aplecatu și respective e în stare a dispune că astfelu de anomalie și incompatibilitate să se sisteze radicalu și pentru totu-deun'a?

Are onorabilulu presidiu alu congresului că capulu administrațiunei Besericească nostre științia despre acea, ca unele, s'eu pôte tôte ordinariatele noastre episcopesci, și dora și metropolitanu, și respective consistoriele și capii dieceselor în corespundințele și afacerile loru oficiose cu guvernele, și organelor lor nu se folosesc de limb'a noastră nativă, ci de alta străina, care limba străina în viitoriu va fi pôte cu totul necunoscută membriloru bisericicesci, — pecandu că corpulu nativulu autonomu, ce este Beseric'a noastră, nu pôte să se lipsesca de dreptulu eternu nealienabilu de a folosii în tôte lucrările sele limb'a sea nativă, — și deca are științia este aplecatu și respective este în stare a dispune că astfelu de anomalie și incompatibilitate să se sisteze radicalu și pentru totu deun'a —

Care interpelatiune amu onore și în scrisu a o pune pe măs'a congresului.

Dl. dep. Hodosiu, observându, ca la ori-care interpelatiune presidiulu s'au respunde numai de cătu s'au dăce, ca va respunde după această, se roga dăra de Inaltulu presidiu să aiba bunătate a dă respunsu la această interpelatiune. —

Esc. S. Dl. Presedinte: Eu știu ca grab'a strică treb'a. Să nu gânditi însă ca amu venit prin interpelatiunea această în vr'o perplexitate. Eu voiu dă deslucire.

Ce se țiene de consistoriulu archidieceșanu, corespundințele cu guvernulu se duc în limb'a noastră română, (să trăiescă!) cumu se potta în celelalte eparchii nu știu. —

Dl. Eppu Popasu: ce se țiene de dieces'a mea, tôte corespundințele se potta în limb'a română (să trăiască!).

Dl. Eppu Ivacicovicu: În dieces'a mea, cu locurile mai înalte corespundințele se potta în limb'a magiara. Însă în privinția această congresulu se binevoiască a aduce hotărîre, cărei consistoriulu se va supune.

Dl. dep. Bica, face cunoscutu ca în Oradea pertractările înse se țiene în limb'a română. Corespundințele însă în limb'a română culocurile mai înalte se rejetează. Și unele până astăzi înca jacu pre măs'a consistoriului rejetează.

Dl. dep. Borlea dăce, ca de-si interpelatiunea sea au fostu îndreptată numai cătra inaltulu Presidiu, după datin'a parlamentarie, au avutu congresulu dreptu a se dechiară asupra ei. Îi pare foarte bine ca toti suverani s'au declarat, și ca au întielesu cu placere, ca în archidieceșă, precumu și în dieces'a Caransebesiului se potta corespundințele în limb'a română. În privinția eparchii eradane, în care după deslucire dăra de Par. Eppu. Ivacicovicu consistoriulu corespunde în limb'a magiara, și reține dreptulu de a face în cea mai de aprôpe ședinția o propunere. —

Esc. S. Dl. Presedinte pune la ordinea zilei relațiunea comisiunei petitională.

Dl. dep. Ioanovicu vré să vorbescă în privinția obiectului adusu înainte.

Dl. dep. Maniu observa ca nu se m'î pôte. (voci: să audim, să audim!)

Domnulu deputatu Ivanovicu, pre scurtu nu știe ce facu celelalte ministere; însă atât'a vré să dăca ca tôte petițiunile care vinu la ministeriu de cultu să primescu în ori ce limbă (voci: foarte bine!)

Dl. Sig. Popovicu dăce, ca i pare reu ca Dl. Interpelante nu a estinsu interpelatiunea și mai departe, ca să fie propusu unu mediotu, ca cumu să se potta delatură abuzurile. Îi pare foarte reu de abuzurile care le aduse înainte Dl. presedinte consistoriale (voci: Dl. dep. Borlea face mane propunere în privinția această).

Dl. dep. Babesiu: Fiindu ca obiectulu această au începutu a se desbate fie-mi ertatu a reveni la densulu; pentru că s'a trecut cu vederea una incidinte. Dl. interpelante precumu bine mi amu notatu, dăce întrebă, ca are Esc. S. cunoscinția despre această irregularitate și deca are atunci să se ajute lucru. Deca este Esc. S. în pusețiune de a mijloci ajutoriu, atunci devine lucru delaturatu, pentru că după cumu amu auditu, din partea regimului nu se rejetează scrisori scrise în limb'a română.

Esc. S. Dl. presedinte: De sine se întielege, ca io nu potu satisface în privinția această, de ôrece această cauză țiene în afacerile comune ale patri-nostre. Tocm'a și eu ceru, dorescu să poftescu că și Dl. dep. Borlea egala îndreptare limbistică pentru tôte naționalitățile. Pentru ca me rogu Doru să nu ne facem iluziune. Au fostu în Ardelu unu periodu de timp, cându însasi o lege sancționată au făcutu limb'a noastră egala îndreptată, și totusi limb'a noastră nu s'a primitu pentru totu-deun'a.

Cum suntemu în Ungari'a, această înca o sciti pre deplinu. Suntu apoi lucruri întietorie, unde eu imperative suntu necesitate la alta scriere, carea eu altmintrea nu o a-si face.

Esc. Sea dl. presedinte ia casuri speciale din viaț'a practică și apoi încheie:

Deca în astfelu de întemplantă se întiebuințieza în alta limbă, pentru aceea nu suntu românu reu s'eu naționalist reu. Deca facem o atare abatere, nu o facem din perfidia națională, ci numai că cauz'a prezintă să se ajutore. —

Dl. dep. Maniu observa ca Dl. interpelante au declarat, ca face interpelatiunea sea numai cătra presidiu, crede dăra ca în privinția această nu se pôte face nici o discuțiune, și-i pare foarte reu, ca s'a discutat asupra acestei interpelatiuni. —

Esc. S. Dl. presedinte pune la ordinea zilei referad'a comisiunei petitională privitoare la petițiunea comunelor țienetore de consistoriulu din Oradea-mare.

Dl. dep. Puscaru face observare, ca după regulamentul au să vina mai întâiu verificările (voci) s'a întemplantu.

Dl. dep. Maniu cetesce referad'a comisiunei. Esc. Sea Dl. presedinte întrebă, deca are cine-va a face vre-o observare?

Dl. dep. Besanu: Onoratu congresu! Eu din partemi află ca petițiunea oradanilor nu se pôte altmintrea decide, fără numai după cum

a propusă comisiunea, căci această Eparchia nu se poate regula numai singură, ci se vede lipsa și pentru regularea celorlalte Eparchii, care au trecutului lor istoric. Acesta o cere teritoriul și administrația. Eu din partea primesc propunerea comisiunii cu un adăuș: ca congresul să se declare de urgență această cauză, încât până la congresul venitoriu comisiunea să-și găsească lucrul, că atunci să se poată deslega această chestiune. Pentru reînființarea acestei episcopii sunt mai multe cauze de mare importanță și foarte delicate, și nu voi ale aduce în publicitate. Eu din partea sunt de convingere, că deslegarea acestei întrebări este de importanță foarte mare.

Dlu dep. Filipescu observa, că în propunerea comisiunii este disu aceea că comisiunea până la Congresul venitoriu să-și facă propunerea în privința acestei.

Dlu dep. Maniu crede că congresul ar avea o chemare înaltă, că la o petiție de asiă mare însemnată, să se enuncie prin un concludu, în care să se dice că congresul vede de lipsa, că să se reînființeze Eparchia Oradiei-mare, considerându această să se emită un'a comisiune, că să facă un'a propunere în privința acestei, crede că este de lipsa că acum să se declare congresul în principiu ca este de lipsa reînființarea Episcopii oradane.

Dlu dep. Filipescu dice că Comisiunea nu aduce înainte împregiurarea acest'a, căci au socotit că deca se va alege o comisiune ca să adune materialul, atunci pot ca să vină înainte această împregiurare, că sesi dea parerea și în privința locului Episcopiei.

Dlu dep. Babesiu: Obiectul din chestiune este după parerea mea acest'a. Sau petiționat pentru reînființarea unui scaun episcopesc în Oradea mare, pentru acelea părți, care se țin de consistoriul din Oradea mare.

Comisiunea, după cum am priceput dice că nu a voit în detaliu să se pronunție în cauză această. Mai departe ea o aduce cauză aceasta în legătura cu regularea teritoriilor Eparchiale preste totu.

Partea prima a Comisiunii o gasesc foarte întemeiată, pentru că ne lipesc datele de lipsa. Încât este vorba de modalitate, cred că nu se poate primi o deslegare a comisiunii a parte, ci io țin că să se deslege cu alte chestiuni de natură regulării. CREDU CA CONGRESUL AU FACUTU DESTUL DECA SE PRONUNȚIASA CA REGULAREA ESTE NECESITATA. ESTE VORBĂ CA PREGĂTIRELE CUM SA SE FACĂ. COMISIUNEA PROPUNE ALEGAREA UNEI COMISIUNI DIN TOTE EPARCHIILE. CE VA SE FACĂ O COMISIUNE DIN 6 MEMBRII, CUM SA SE ADUNE ȘI UNDE SA SE ÎNTĂLNESCĂ MEMBRII ACESTEI COMISIUNI?

Aci nu vedu io espedientele corespondentului. Eu cred că mai corespondentului aru fi, deca congresul va rogă pe Escelentia Sea, că să aiba bunătate că datele care se țin de petiținea acest'a precum și altele, avendu sfera oficioasă, să le adune și să le prezenteze venitorului Congresu, pentru unu planu de regulare a teritoriilor eparchiale.

Dlu dep. Radulescu privește din partea petiținea acest'a, privitor la reînființarea Episcopiei în părțile Oradiei mare, că o rogare îndreptată către maritul Congresu, că corpu legislativ, unde suplicantii se rogă spunendu, că lipsele noastre sunt mari, și pentru esistența sea e lipsa de unu scaun episcopesc asiadiatu în Oradea mare. Crede, că mai antaniu să se vedea, că sunt midilocele de lipsa spre susținerea, reînființării, Eparchii. Asiă mai multu aru recomandă partea materială decât cea teritoriale.

De altmintre este pentru alegerea unei comisiuni sub presiunea Escelentii Sele Parintelui Metropolitu.

Dlu dep. Hodosiu: Atare chestiune se cere să fie bine precisată. Ce ceru suplicantii? Ei ceru reînființarea unei eparchii sau Episcopatu în Oradea mare. Ce dice la această rogarea comisiunea de petiționi? Ea dice că este greu de a deslega chestiunea acest'a, că nu avem date statistice. Noi vedem de necesitate regularea Eparchiilor căci vedem unele Eparchii prea mari și altele prea mici unele bine înființate, unele reu înființate. Asiă dara Comisiunea fatia cu acestea greutăți nu s'au simțit competente de a decide în merit, ci propune să se emită din partea congresului o comisiune, care să se facă unu elaborat pentru împărțirea și regularea întregii Metropolii. Forte bine. Dara comisiunea acest'a să se compună; cu bună seama se va compune din toate părțile Metropoli. Și membrii acestei Comisiuni trebuie să se adune la unu locu, unde să

petreacă 4 până în 6 luni. CREDU CA ACEST'A ESTE ȘI PAREREA DLUI BABESIU. (O VOCE: NU! ASIA!)

Parerea Dlu Maniu, să recunoștem în principiu regularea întregii provincii metropolitane după Eparchii. Facia cu principiul Dlu Maniu după cum ne aflam noi aci nu putem altmintre decide, decât numai atât, că să se emită comisiune. Comisiunea acest'a este puterea executivă a bisericii, sunt adevărate consistoriile eparchiale, care până la congresul venitoriu pot castiga toate datele de lipsa. Știm că în statul politic sau alesu comisiuni, care n'au lucratu nimic căci n'au voit a lucra. Eu primesc propunerea Dlu dep. Maniu: ba în principiu Congresul recunoște regularea provinciei Metropolitane după Eparchii, și năsi dice după dreptu istoric, fără după lipsa a mai bună administrării provinciale. Nu sunt însă de aceea parere, că să se mai emită vre-o comisiune, sunt de parere, că consistoriile până la Congresul venitoriu să castige datele necesari.

Dlu dep. S. Popoviciu nu poate partii propunerea comisiunii pentru alegerea datelor acestor'a prin o comisiune. — Ci e de părerea Dlu Babesiu, că comisiunea, care este propusă nu va fi în stare de a aduna materialul necesariu. Și densu crede că datele se pot culege prin înaltul presidiu. Este de parere că congresul să poată numai în principiu să se exprime, că afla de lipsa reînființarea Episcopii în părțile Oradiei.

Dlu dep. Popa: dice că deca au priceput e bine pre dnu antevorbitoriu cred că au adăuș înainte necesitatea, apoi potintia și în fine modalitatea. Necesitatea este tuturor cunoscută, în câtu este de prisos să o mai însire în publicitate.

În câtu pentru potintia oradianilor crede că Congresul să bine voiescă a da recurențelor aceea manganere, că la organizarea provinciei, metropolitane, deca nu se voru pute reînființarea toate Episopiile cea din tău să se înființeze acolo unde este necesitatea mai mare.

Dlu dep. Macelariu renunție la cuvântu, căci a voit numai să observeze, că reînființarea Eparchiilor nu este pusă la ordinea zilei.

Escel. Sea Dlu Presedinte: Ne mai fiindu nimeni înscris la cuvântu, se mi dati voia să me exprim și eu în privința acestei. Cele ce s'au adăuș aci înainte și s'au dat în scris de către frații din părțile Oradiei mare, au fost și mai înainte convingerile și sentimentele noastre. Aci dara am dat noi sentimentelor acestor'a obscuresc o expresiune nouă solonela.

Eu asiă sunt convinsu, că congresul va avea bunătate a concede descoperirile care le facu despre mine, că tocmai asiă am simțit și eu înca dela ora reînființării metropoliei noastre, lipsa arundării provinciei metropolitane și lipsa reînființării unora episcopii. Se-mi credeti dlora, că eu în singurata mea am și gândit foarte mult și am speculat, că cum și în ce chipu să venim la scopu. Sa me iertati, am și eu nisce slabiciuni. Voiu da dovedă faptică, că multu am gândit despre lucrul acest'a.

În anul trecut, facu am bine ori reu, veți judeca, mi-am asigurat vieti mea cu o sută de mii florini v. a., pentru că mai estina nu o dau (ilaritate) Din acestea sute de mii, am taiat câte 25 mii pentru dove episcopii reînființând fără mai departe restringere (sa traisca!)

Eu cred că nu am preocupatu nimic'a nici ca voiu preocupă, și pot ca nu a-siu gresi, cându a-siu partii propunerea dlui dep. Babesiu, că să mi se încrăda lucrul acest'a mie. Eu mi-am batutu capulu destul, că cum să facu o mapă, care să cuprinda totu teritoriul nostru, și apoi după aceea să taiem din elu cum vomu găsi mai bine. Vine dara întrebarea, că știindu, că provinciă metropolitana, constă dintr'unu milionu și 600 mii de poporeni gândesc că fatia cu poporațiunea acest'a avem lipsa celu puțin de 5 episcopii (asiă este!) Apoi vine întrebarea, că n'avem „nervum rerum gerendarum“. Aci după parerea mea asi dice că trebuie să facem esistența episcopatelor de o potrivă. Apoi, ori me ducă la Oradea-mare, ori în altu locu, totu atât'a este. În privința institutelor, înca nu putem otari, căci la începutu ne potu fi destul dove institute teologice și pedagogice; cu vreme potu fi necesitate și de a lu treile institutu, dara acum să fimu cu crutare (asiă este), căci avem multe lipse a întemina. Deca dara primii propunerea dlui dep. Babesiu, eu înca voiu primi increderea congresului, și me voiu silu a aduna toate datele pentru unu elaborat corespun-

dientor și împregiurătoru topografice și împregiurătoru banale, cum s'aru putea mai bine de o potrivă a se face, căci un'a mână spală pre cealalta și amendou spală obrazulu. Unde este unu venit mai bunu, de acolo vomu da ajutoriu la cei mai seraci frați, căci frați suntem și frați să remanem (sa traisca).

În sfersitu dlora, eu prea mare pretiu punu pre unu documentu istoric, că și unu omu privatu care are o mână dela stramosii sei, și o gasește în mâni straine, elu se șilește, că să si-o revindece, și să vină în dreptul în care i se compete.

Și eu prorocesc, că ori-câte episcopate vomu face, vomu gasi pentru toate și momente istorice și canonice și bisericesti. —

Pentru frații dela Oradea-mare me încumetu a exprime convingerile mele în fatia congresului, că și eu doresc că să se manganere, și declaru, că și din părțile Ardélului, aru ave o parte să se țină de reînființând'a Episcopii deca va afla congresulu acest'a de lipsa (sa traisca!)

Escel. Dlu Presed.: Acum vine la ordinea zilei referat'a comisiunii verificatorie în privința alegerei dela Ili'a

După protocolu despre ținuta alegere, se vede că alegerea au decursu în ordinea cea mai bună și Dlu Petco au capetat din 44 Voturi 41. nefiindu nici unu protestu în contra alesului, comisiunea propune pre Dlu Petco, spre verificare. —

Ex. S. Dlu presed.: Sa primescă dara Dlu Petco din partea congresului de verificatu, (se primesc.)

Ex. S. Dlu Presed.: Domniloru! În puterea sarcinii celei grele, ce este asupră-mi și pre timpul decurgerei congresului acestui'a, me simțiu îndatorat a provocă pre membrii comisiunii de 27, să aiba bunătate că eu barbati'a, să aduca la desevirsire consultările Domniilor sele, și de s'aru potă mână ale infaciosă aci spre pertractare finală (aprobare.)

Dlora! Pote și până-acum aru fi fostu detoria mea a aduce această la cunoscința comisiunii, de 27, dara precum amu disu astadi, me ferescu, deorece grab'a aru strică treab'a. Acum însă suntem în pericolu pentru adunarea noastră, că nu vomu mai pută fi capaci de a aduce cancelasu, deorece mai multi dintre membrii congresuali au fostu la mine și au declarat că până Sambata celu mai multu până Domineca, mai departe nu potu remane (aprobare.) Sa bine voiti Dlora ave aduce aminte, că și bugetulu este facutu numai pentru douadeci de zile, în care vreme amu cugtatut ca vomu fini problem'a noastră. Sumele speselor pre 20 zile, sciti că sunt peste 13 mii de florini. Peste sum'a acest'a poporul nu mai voiesc a plăti. Și io marturisesc, că nu mai sunt aplecatu a cere dela bisericii sau dela singuratici bani, căci sciti bine, câte greutăți sa ivescu cându este vorba despre atare colecte. La colecte pentru petreceri, ien poporeni parte, dara cându se fac pentru scopuri nationali atunci nu voru a contribui. Asiă dara me rogu, că pre mână să se aduca obiectulu la ordinea zilei. —

Dlu dep. Babesiu: Escelentia! dacă mi ati da voie, că să dau unu resunetu la parintesca admonitiune, din partea mea că fiu eu voiu a constată fapte. Nu este di de lucru, Escelentia, în care să nu se adune comisiunea înainte de amiedi dela 9—1 ora și după amiedi dela 5—8 ore.

Deca Escelentia, comisiunea până acum n'au adus nici unu rezultat, cauz'a au fostu greutatea temelor, care are sale deslege, căci materialulu este vastu. — Cu atare materialu alte natiuni se ocupa cu ani, și nu cu zilele că noi. Trebuie să marturisim că pentru astofeliu de afaceri noi namu fostu de ajusu pregatiti. Adevratu Escelentia ca perdem multu tempu, înse trebuie să amintesc, că asupra unei chestiuni se debate câte 4 ore, se respinge de doua ori, și apoi facunduse de a 3 ora se primesc.

Adevratu este greu poporului de a portă sarcin'a chielueletor. Poporul astepta însă dela noi lucru bunu. Deca navem tempu, atunci este unu espediente adevărat să luam materialu și să alegem celu necesariu, și acest'a s'alu lucrăm în tempulu celu scurtu. Io credu dara să reducem materialulu.

Acest'a este resunetulu datu la parintesca admonitiune a Ex. Sele. —

Finca ședintii la 2-ore după amiedi

(Urméza suplementulu)

(Continuare din suplimentu)**§. 136. *)**

Decisiunile deosebitelor senate consistoriale se pun numai decatu in lucrare; eara deca acelea privescu la cause divortiale seu disciplinari numai atunci, deca in terminu de 14 zile computandu dela dia' publicarei, respective admonarei nu s'au aratat apelatiune contr'a lor; in care casu acelea sunt a se substerne consistoriului metropolitanu spre decidera finala.

§. 137.

Siedinti'a plenara a consistoriului eparchialu consta din toti asesorii deosebitelor senate in catu acei'a din absentia seu alta cauza nu sunt impediti a participa le ea.

In siedinti'a plenara se efectue alegerea oficialilor cari vinu de a se alege prin consistoriu; in ea se facu dispusitiunile necesarie pentru conducerea alegeriloru de deputati pentru sinodulu protopresbiteralu eparchialu si congresulu nationalu bisericescu, si pertraptarea diferentiiloru escate din a-acelea-si, in catu acestea cadu in sfera activitatii amintitelor corporatiuni reprezentative.

CAPULU V.**Despre Mitropolia****§. 138.**

Mitropolia este complessulu mai multor Eparchii, cari intrunite prin legatura canonica pentru sustinerea unitatii institutiuniloru generali bisericesci, formeza Provinci'a bisericesca mitropolitana cu Mitropolitulu in frunte.

§. 139.

Afacerile Mitropoliei se indeplinescu :

1. Prin Sinodulu Mitropolitanu (Congresulu nationalu bisericescu);
2. Prin consistoriulu metropolitanu.
3. Prin Sinodulu Episcopescu.

I.**Despre Congresulu nationalu bisericescu.****§. 140.**

Congresulu nationalu bisericescu (sinodulu metropolitanu) este reprezentanti'a intregii provincii metropolitane.

Dispositiunile necesarii despre constituirea si sfera activitatii lui se reserva unui statutu speciale.

Eveneminte politice.**Sabiu, 2 Octomvre.**

Conflictulu cu Tirolulu se maresce totu mai tare. Dupa scirile cele mai noue din Innsbruck, acolo sau inchisu deja diet'a. In Vien'a si in Prag'a sunt oprite adunarile. In capital'a din Tirolu este oprita adunarea generala catolica, pentru ca aru involve in cerculu activitatii sele obiecte de natura politica.

In Vien'a sau fostu infintiata adunarea poporala sociala democratica. Urditoriulu adunarei acestei'a, Dr. Tanschinsky au predatu judecatoriei program'a partidei sociale democratice si la intrebarea, ca este de a se intelege sub partid'a sociala democratica in Austri'a, raspunde, ca partid'a acest'a staruiesce, de a-si ajunge dorintiele si nisuintiele sele numai pre cale legala si ea se va nesui de a castigá cultura generala a poporului numai prin puterea opiniei publice si prin formare de runiuni. Judecatori'a politiana privind respunsulu acest'a de neindestulitoriu, au opritu de finitivu tinerea adunarei amintite.

In Prag'a inca s'au opritu adunarile in urm'a agitaciuniloru si demonstratiuniloru, ce s'au petrecutu acolo in unu timpu mai indelungatu. Spiritualu acest'a in sa nu s'au domolitu. Diarele ne impartasescu din Prag'a urmatoarele:

In 11 Octomvre pe la 4 ore dupa amedi erau adunati pre livadea (pratu) imperatului la 500 de invetiacei si alti tineri. Acesti vreu sa incepa scandalu cu o patrola de husari strigandu slava conducatoriloru de partid'a critica. Numerulu lor se inmultiesce. Dupa 5 ore intorcandu se in cetate si pre strade, unu escadronu de husari vrea sa imprascia adunarea; husarii fura improscati cu petri. Duoru escadronu de husari si unui regimentu de infanteria

le succesera imprascia adunarea. Vulnerati fura putini individi si din o parte si din alt'a.

In Spani'a este restaurata liniscea si adunarea democratica lucra pentru restituairea afaceriloru interne. Ea s'au dechiaratu ca voru sprigini pre regimu, pana candu ecesti'a va remane credinciosu principiiloru revolutiunei.

Cu catu sunt scirile din Spani'a mai recente cu atat'a spunu mai multu, ca cei ce conduc astadi sortea regatului voru sa introduca forma guvernului republicanu. O proclamatune a unui'a dintre acesti mari, Iosé Mari'a Orense, dice intr'o proclamatune catra Catalani: josu cu regii, pentruca ei mai multu seu mai putinu conspiraza contra libertatiei. Nu trebuie sa-si faca de lucru nici cu francesulu Montpensier, nici cu portogesulu Don Fernando, nici cu vreunu printisioru germanu. Pre Victoru Emanuelu lu face nemultiamitoriu, pentruca elu, carele are de a multiam revolutiunei coron'a a resplatu mai tardu cu Aspromonte. Spani'a dice mai departe nu se pote impacá cu altu ceva decatu cu o republica federativa. Unu rege aru fi primitu acumu reu de tote partidele; de alta parte nici unu principe carele tiene ceva de sine, nu va primi o corona care nu si'a castigat'o si contra carei s'aru redica totu poporulu.

O adunare democratica s'a tienutu in Madrid in 11 octomvre. Decurgerea adunarei a fostu linu scifa. Adunarea s'a invoitu prelanga dachiaratiunea ca democratii sa spriginasca pana atunci pre regimu, pana candu va remane credinciosu principiiloru revolutiunarie. Asupra propunerei lui Orense in intielesulu celoru de mai susu nu s'a votatu.

Din Parisu vinu scirica imp. are intentiuni de a propune o desarmare generala in Europa in unulu si acelasi tempu; iera catu privesce cele interne se vorbesce ca imperatulu e decisu a da libertati francesiloru.

In afaceri privitorie cu intielesu mai largu la cestiunea orientului si mai strinsu la Romania culagemu dtn diarie urmatoarele sciri.

„Univers“ se dice ca a caplatu epistole din Constantinopole cari afirma ca czarulu Russiei si Domnitoriulu Romaniei aru fi facutu aliantia secreta. In urm'a acestei aliantie Russi'a e obligata a se nisui din tote puterile pentru infintiarea unui regatu romanescu, carele sa cuprinda afara de teritoriulu de fatia alu principatorulu unite romane inca si Transilvani'a, Bucovin'a si o parte din Besarabi'a. De alta parte guvernulu principatorulu se oblega in casu de lipsa a lasa la dispusitiunea Rusie terenu de operatiune in Romania (?). Mai departe se oblega ca in venitoriu sa ingrijasca de autonomi'a poporeloru slave cu care se voru intruni sub protectoratulu prusescu. Continua corespondentele citatei foi ca bazea acestui planu s'a facutu candu doi trami si ai guvernului au cerutu o princesa Leuchtenberg pentru principele Carolu, pentruca o principesa rusasca nu pote fi sotia unui domnitoriu ce sa afla sub suzeranitatea portiei.

Noi inregistramu scirea acest'a ca un'a dintre cele multe care curseza astadi prin diuaristica cea mare despre orientu si despre Romania, fara de a tiené sema de ea. Cu acesta ocaziune mai adaugemu ca iera diarie francese sa adopera adenegá oficiositatea tramisului Cretulescu, care fu la Parisu.

O cestiune insemnata factica vedemu de alta parte, relevata de diariile din patria (neromane) si asesti'a e cea a drumului de feru, pentru ca temerea e forte mare ca Romani'a va ave in seurtu drumuri de feru, cari eschidu Transilvani'a dela comercinlu orientalu. Acest'a e mai grava decatu tote celelalte.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu antului 1868. — Pretiulu abonamentului pe 1/4 anu vedi in fruntea foiei.

DD. abonanti sunt rugati a nu ntardia cu tramitarea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adresandu-le deadreptulu la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

36—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru deschise de doi livetiatori la scol'a Comunalu gr. or. din Pianulu de susu protopresbiteratulu Sabesiului se escrie concursu.

Emolumintele sunt :

1. pentru Invetiatoriulu clasei incepatore 100 fl. v. a. din casa alodiala. 20 cr. de fiecare scolaru, 2° lemne si cuartiru liberu.
2. pentru cele de clas'a a II 220 fl. v. a. din alodiu 50 cr. de totu scolarulu 20 lemne si locuintia corespunditoare.

Doritorii de a castiga vre unulu din acestea postori au de a-si asterne la tota intemplarea pana la 12/25 Octomvre 1868 subsemnatalu Inspectoratu scol. distr. cererile sele timbrate impreuna cu documentele urmatoare si anume :

- a). Atestatu ca au absolvatu gimnasiulu de josu si cursulu pedagogicu seu clericalu.
- b). Atestatu despre purtarea de pana aci si ca scie cantarile bisericesci si tipiculu, si
- c). Atestatu — pentru Invetiatoriulu de a II. clasa despre cunosciinta limbii germane, cei mai multu calificati se voru preferi. —

Sabiesiu in 24 Septemvre 1868

Inspectoratulu scolare district. gr-or.

Ioann Tipleiu,

Protopopu

35—2

Edictu.

Prin care Oprea Ithianu din Selisce si Dimitrie Frecea din Telisca, cari de tempu mai indelungatu au parasitu pre societe loru legiuite Ann'a Ioanesiu Puschila si Elen'a Dimitrie Her'a din Selisce si se afla prebegindu in strainatate fara a se sci loculu aflarii loru, se provoca ca in terminu de unu anu dela datulu de facia cu atat'a mai vertosu sa se afle inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca catu aupa espirarea ter ninului acestuia processele divortiali incaminate la forulu matrimoniale subscrisu se voru pertracta si otari si in absentia prebegitiloru barbati susnumiti.

Sabiu 25 Septemvre 1868.

Forulu matrimonialu gr-res alu tractului protopopescu alu Sabiului I.

I. Hanni'a

Protopopu.

22—3

Concursu.

Pentru Ocuparea statiunei vacante de Invetiatoriu la scol'a populara gr. or. din comuna Sacatura, Protopresbiteratulu Zlatnei de susu, cu salariu de 100 fl. v. a. lemne de incalditu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupa numitul postu, sasi trimita timbrate si francate atestatele lor, ca suntu de religiunia gr., or. ca au absolvatu Cursulu Teologicu sau Pedagogicu, pana in 14. zile Octomvre a. c. la subscrisulu.

Campeni 31. Septemvre. 1868.

Ioanu Patiti'a

Protopop si Inspectoru

Districtualu in Campeni.

33—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu la scol'a populara gr. or. din comun'a Ponoru Protropopiatulu Zlatnei de susu, cu salariu de 160 fl. v. a. lemne de incalditu si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupa numitul postu sa-si trimita timbrate si francate atestatele lor, ca suntu de religiunea gr. resaritena, ca au absolvatu gimnasiulu de 4 clase, cursulu teologicu, seu pedagogicu, ca sciu cantarile bisericesci, pana in 20 a lunei 2 Octomvre a. c. la subscrisulu.

Campeni, 29 Septemvre 1868.

Ioann Patiti'a,

Protopopu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Octomvre 1868.

Metalicele 5%	57 30	Act. de creditu	210
Imprumut. nat. 5%	62 05	Argintulu	113 25
Actiile de banca	758	Galbinulu	5 52 1/2

Indreptare : In concursulu pentru comun'a Sacatura s'au viritu o eroare, ca nu 100 fl. e l'el'a, ci 120 fl. v. a.

*) Acest'a se tipari a dou'a ora, indreptatu de comis-siunc.

Statutul organicu.

alu bisericeii ortodoxe române din Ungari'a si Transilvani'a.

(Continuare.)

§. 81.

Fiindca fondatorii monastirilor dau in scrisu intentiunea lor cându fundéza acelea sante locasiuri impunendu si unele indatoriri ce trebuie pazite nastramutatu; pentru aceea Prepositulu este datoriu a dispune, cá cartea fundationale a monastirei celu putinu o data in anu sa se cetésca in sinodulu monastirescu parte pentru aducerea aminte de fondatori, parte pentru implinirea acurata a indetoririlor cuprinse in fundatiunea fondatoriului de monastire.

§. 82.

Pentru cauzele de logodna si matrimoniali a credintiosilor, cari neavendu biserica lor propria se tiene de biserica monastirei, consistoriulu eparchialu deléga pre celu mai la indemana scaunu protopresviterialu

§. 83.

Credintiosii atinsi in §-lu precedente n'au neci o incurgere in trebile monastirei.

§. 84.

Monastiriele femeesci cadu intr'o categoria cu cele barbatesci; prin urmare monastirile femeesci, monachinele, si igumenisele au un'a si aceea-si chiamare cá si monastirile barbatesci, monachii si Prepositii.

CAPULU IV.

Despre Eparchia.

§. 85.

Eparchi'a este complexulu mai multoru parochii, protopresviterate, si monastiri in fruntea caror'a sta Episcopulu, carele in intielesulu canóneloru necurmatu este datoriu a lucrá medilocitu si nemidlocitu pentru religiositatea si luminarea preotimei si poporului. —

§. 86.

Afacerile eparchiali se indeplinescu 1. Prin sinodulu eparchialu. 2. Prin consistoriulu eparchialu.

I.

Sinodulu eparchialu.

§. 87.

Sinodulu eparchialu este reprezentanti'a eparchiei, si se compune din deputatii clerului si a poporului parochialu si afara de Eppulu respective Archiepiscopulu diecesanu consta din 60 membri, dintre cari 20 suntu preoti, ear' 40 mireni, eara in dieces'a Caransebesiului in numerulu celoru 40 mireni confiniulu militariu alege 10 deputati.

§. 88.

Membrii sinodului episcopescu se alegu pre 3 ani, si se potu si realege.

§. 89.

Sinodulu episcopescu se tiene regulatu odata in anu in Duminec'a Tomei, ear' in casuri urginti se pôte conchiamá si estraordinariu.

§. 90.

Convocarea sinodului se face prin Eppulu respective Archiepiscopulu eparchialu, eara in casu de vacantia prin Consistoriulu respectivu.

(Alterându-se prin motiunea Dlui Dr. A. Motiuni cele privitoare la alegere mai departe remanu netiparite.)

§. 92.

Presedintele sinodului este Episcopulu resp. Archiepiscopulu, iera in casu de impedecare séu vacantia locutiitorialu lui.

§. 93.

In dñu'a deschiderei sinodului eparchialu se tiene sânt'a liturgia cu chiamarea sântului Duchu.

§. 94.

Dupa acést'a membrii sinodului coadunandu-se la locul destinatu — presedintele inainte de tote chiama la oficiulu notarialu — provisorie — unu numeru potrivit dintre cei mai tineri membri, si deschide siedinti'a prin o cuventare solena.

Dupa aceea se purcede la verificarea membrilor, cari fiindu preste jumetate verificati i-si alegu numerulu recerutu de notari ordinari si cu acést'a sinodulu este constituitu.

§. 95.

Sinodulu asiá constituitu inainte de tote i-si staveresce regulamentul pestrú afacerile interne.

§. 97.

Alegerea o va conduce séu Metropolitulu, séu mandatiariulu lui autorisatu spre acestu scopu.

§. 98.

In presér'a dilei de alegere se tiene priveghiare dupa tipiculu Rosaleloru, earu in ins'a-si di de deschidere a Sinodului sânt'a liturgia totu dupa acela-si tipicu.

§. 99.

Dupa finitulú servitiului dieescu Presedintele deschide sinodulu cu o cuventare corespundiatóre impregiurárilor actului alegerei de episcopu.

Dup'aceea constituindu-se sinodulu in modulu prescris in §. . . . se procede la actulu de alegere.

§. 100.

Alegerea se face in secretu prin siedule. Fiecare alegatoriu scrie pre o siedula numele aceluia pre carele-lu cunósce vrednicu de eppu, si dupa cumu se va strigá de presedintele, se duce, si pune siedul'a in urn'a destinata; dupa ce au votisatu toti membrii sinodului presedintele si notarii sinodului carii impreuna cu doi barbati de incredere alesi de sinodu din sinulu seu face organulu de finantie, numera siedulele luându un'a câte un'a din urn'a in carea s'au pusu, si bagándule in alta urna, ce va sta gat'a, si aflánduse numerulu sieduleloru corespundietoriu cu numerulu alegatoriloru, presedintele la vederea notariloru si a barbatiloru de incredere redica pre rendu siedulele din urna, cetesce in audiulu tuturoru numele scrise in ele, notarii totu deun'a insemna voturilu, si in urma incheindu scrutiniulu se publicá sinodului resultatulu alegerei si se petrece la protocolu.

De alesu se privesce acela, care a intrunitu maiortatea absoluta a voturiloru.

Protocolulu alegerei subscrisu de presedinte, notari si barbati de incredere se transpune sinodului eppescu pentru pertraptare canonica si substernere la Majestatea Sa ces. reg. Apostolica spre pregratiós'a intarire a alesului.

§. 101.

Siedintiele sinodului de alegere suntu publice. Sinodulu inse din cause momentóse pôte tiene si siedintie secrete. La siedintie confidentiale publiculunu pôte lua parte.

§. 102.

Metropolitulu déca a condusu in persóna sinodulu de alegere pôte conchiamá la loculú alegerei pre Episcopi, cá numai decátu sa tiena sinodu eppescu pentru pertraptarea sinodala a actului de alegere a noului Eppu, si a asterne Majestátiú Sele atátu actulu alegerei, cátu si pre alu sinodului episcopescu spre urmand'a pré inalta intarire a nou alesului Episcopu.

Iér déca Mitropolitulu n'a luatú parte la sinodulu de alegere, atunci primindu actulu alegerei se convóce la sine pre Eppi fára amanare, si actulu alegerei se-lu predee sinodului eppescu spre pertraptare canonica.

§. 103.

Dupa urmarea preinaltei intariri a noului Eppu, se santiesce acést'a prin Mitropolitulu dupa rendual'a bisericesca si se prevede cu Gramat'a Metropolitanana, si se denumesce unu mandatiariu mitropolitaniu, carele introduce pre noulu eppu in eparchia, si procetesce in bisercia Cathedrala eppésca gramat'a metropolitana la inceputulu santei liturgii, carea o va tienie noulu eppu cu o asistintia cuvintiósá din clerulu seu.

§. 104.

Episcopulu primindu fundulu instructu alu Episcopiei de la epitropii eparchiali pre langa unu inventariu, este datoriu a-si pune unu economu din clerulu mirénu séu monachalu, carele va avea insarcinare a priveghia asupra fundului instructu si a duce ratiociniú despre perceptiunile si erogatiunile Episcopului. Economulu va fi respundietoriu Eppului pentru tote, ieru Eppulu senatului epitropescu consist. eparchiale pentru tote câte au primitu spre folosire.

Pentru aceea este de lipsa ca economului sa se predee averea nemiscatóre economica pre langa inventariu, precumu aceea s'a predatu si eppului.

Déca eppulu n'aru voi sa tiena economu, atunci Metropolitulu are dreptu a si sili pre Eppu la aceea.

Economulu este datoriu a pastrá nevatematú averea episcopiei si pre tempulu veduviei scaunului episcopescu.

§. 105.

Eppulu primitu odórele bisericeii ale Episcopiei dela epitropii eparchiali, va insarciná pre protodiá-nulu séu Capelanulu séu cá sa póte grige de aceste odóre, cá adeca nimicu se nu se instruzioneze din ele si se se tiena in curatienia; si fiindca pentru aceste odóre insusi eppulu este respundietoriu si cele perdue a le substitui; pentru aceea inventariulu despre aceste odóre are a se tienie nevatematú, si lucrurile, care prin dese intrebuintári séu prin vechimea loru s'au stricatu si nu se mai potú intrebuintá, a le insemná in acela-si inventariu.

§. 106.

Eppulu resp. archiepiscopulu are dreptu se face testamentu numai despre diumetate din averea s'a ear' murindu fára testamentu tota averea cade eparchiei. Prin urmare facendu testamentu, dupa detragerea datoriiloru si speselor de ingropaciune, legatele lui se voru platí numai pana la jumetatea averei sele.

§. 107.

Intréga bibliotec'a eppului reposatu remáne proprietate eparchiale, si se intr'unescu cu bibliotec'a eparchiale.

C.

Despre Consistoriulu Eparchiale.

§. 108.

Consistoriulu este organulu administrativu si judecátorescu permanentu in trebile bisericesci, scolari si economice in dieces'a intréga.

§. 109.

Presedintele naturalu alu Constoriului este Episcopulu respective Archiepiscopulu.

§. 110.

Membrii Consistoriului suntu parte ordinari, parte onorari; toti se numesce asesori consistoriali, si au votu decisivu.

Asesori consistoriali nu potú fi ruditi intre sine pana la alu siésele gradu de sänge si alu patrúlea de cuscria.

§. 111.

Consistoriulu se imparte, si anume:

1. In senatulu strinsu bisericescu,
2. in senatulu scolaru
3. in senatulu epitropescu.

§. 112.

Fie-care senatu indeplinesce afacerile tienieóre de competitia sea independente, inse sub titlu de „Consistoriu eparchialu“ respeltive archidiecesanu.

§. 113.

Senatulu strinsu bisericescu se compune din membri ordinari salarisati, si din onorari toti din eloru si din unu defensore matrimonialu, care pôte fi si mirénu.

Senatulu scolaru, precum si senatulu epitropescu asemenea se compune diu membri ordinari salarisati si onorari in o tertialitate din cleru si doue tertialitati din partea mirenesca.

Defigerea numerulu membriloru fie-cáruí senatu se reserva respetiveloru sínóde eparchiali.

Unu secretariu salarisatu care pôte fi preotu séu mirénu indeplinesce afacerile notariali, in fine unu archivariu si unu numeru potrivit de scrietori indeplinescu agendele de manipulasiune in tote trei senatele.

Consistoriulu eparchialu are si unu fiscalu consistorialu, care totu deodata pôte fi si defensoru matrimonialu.

§. 114.

Atátu asesorii ordinari, cátu si cei onorari se alegu prin sinodulu eparchialu.

Pentru posturile asesorali a senatului strinsu bisericescu, sinodulu eparchiale prin votisare suntu cu majoritate absoluta de voturi alege pre numerulu recerutu si-lu substernu eppului resp. Archiepiscopului spre intárire.

Implerea posturiloru de asesori consistoriali la celealte doua senate se efeptuesce totu in acelu modu, in sa cu aceea deosebire, ca barbati carii au intr'unitu majoritatea absoluta a voturiloru, se primescu si prochiama numai decátu de alesi finalminte.

Alegerea asesorilor este pre viatia.

§. 115.

Asesorii consistoriali trebuie se fie barbati pre deplinu calificati si bine meritati pre terenulu bisericescu si scolariu; ear dela acei membrii a senatului epitropescu, cari manipuleza averea se cere si o cautuine corespunditoare.

§. 116.

Episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu ca presedinte ordinariu alu intregului consistoriu, pote denumi dintre asessori din tagma preotiesca nuu locutiitoriu (vicariu:) alu seu, care in casu de impedecare seu de absintia se-lu suplenesca in ducerea presidiului, eara in casu de morte se conduca afacerile bisericesci in eparchia preste totu pana la alegerea noului episcopu.

Murindu eppulu fara a fi denumitu locutiitoriu, afacerile aceluia-si le va esercita icelu mai betranu asessore ordinariu consistorialu din partea preotiesca.

In casu de necesitate pote eppulu concede ducerea presidiului in senatulu scolariu si epitropescu si unui asessoru din aceste senate, fia acel'a preotu, fia mirénu.

§. 117.

Defensorele matrimonialu precum si personalulu de manipulatiune se denumesc pre presidiulu ordinariu, iera fiscalulu si secretariulu consistorialu se alege prin consistoriu in sesiune plenara cu majoritate absoluta de voturi a membriloru presinti din tote trei senatele.

§. 118.

Asesorii, defensorele si secretariulu consistoriului depunu juramentu de functionare conscientiosa, suntu stabili, si numai in casuri de escese gravi constatate pre calea procesului disciplinariu se pot suspende seu amova.

Fiscalulu si personalulu de manipulatiune se potu schimbá.

D.

Despre agendele deosebiteloru senate consistoriali.

Senatulu strinsu bisericescu.

§. 119.

Agendele acestui senatu suntu:

1. A judeca trebile tienitoare de sacraminte si de tipicu.
2. A priveghia asupra purtarei bisericesci morale a preotimeni, calugariloru si poporului.
3. A nisui ca bisericele sa se santiésca, si sa se indiestreze cu iconele, vasele, candilele, si cartile trebuinciose.
4. A priveghia ca protococele botezatorulu, cununatorulu, si mortiloru sa se duca amesuratu ordinationiloru sustatatoare.
5. A nisui ca sinodele parochiali, protopresviterali si monastiresci sa-si implinesca datorintiele dupa cele ordinate in acestu statutu organicu.
6. A dispune ca protopresviterii in totu anulu sa substerna consistoriului conscrierea preotimei si poporului tractualu.
7. A priveghia ca bisericele cele nou edificande sa se cladésca conformu canóneloru.
8. A ordiná comisiune permanenta pentru esaminarea celoru ce au a se inainta in trept'a preotiesca.
9. A judeca despre escesele preotimei si poporului ce privescu datorintiele loru bisericesci.
10. A decide in instantia a dou'a cauzele apellate dela scaunele protopresviterale, si cele substernute pin oficiu.
11. Dupa morte Eppului se ocupe conducerea eparchiei, se insciintieze pre Metropolitulu si guvernulu terei despre morte Episcopului, se nesuiesca ca si pana la venirea noului Episcopu se mérga in eparchia tote dupa cuviintia, a starui ca in deursu celu multu de trei luni dela reposarea Episcopului sa se convóce sinodulu eparchialu, pentru alegerea Eppului.

II.

Senatulu scolariu.

§. 120.

Agendele acestui senatu suntu:

1. a lucra pentru buna starea si prosperarea scololoru mari si mici confessionali;
2. a ingriji despre procurarea celoru mai corespunditoare carti scolare si acele ale asterne Sinodului eparchialu spre aprobare;
3. a priveghia asupra perfectionarii si purtarii morale a profesoriloru si invatiatoriloru;
4. a propune sinodului eparchialu spre remunerare pre acei barbati literati, cari prin edarea vre-

unui opu in ori care sfera scolara s'au meritatu;

5. a dispune cele de lipsa, ca tinerimea confessionale, carea frecuentéza scolele de alte confesiuni, se invetie doctrina religioase nostre, se cercetedie Biserica nostra si sa se cuminece in posturile prescrise, prin urmare
6. a pune Catecheti pentru toti tinerii nostrii confessionali, aflese ei in ori ce scola de alta confessiune, si piédecele, ce s'aru iviaa privintia acest'a ale delaturá;
7. a prefige terminulu pentru esaminarea aceloru individi, cari aspira la ocuparea vreunui postu profesoralu seu invetiatorescu;
8. a denumi o comisiune esaminatoare de trei membrii a starui
9. ca numai acei individi sa se puna de profesori in gimnasiile confessionale, cari suntu bine pregatiti, si au depusu esamenu inaintea comisiei ad hoc cu succesu bunu din studiile filologice, matematico-naturale si istorice, din cunoscentia limbiloru clasice si patriotice, precum si din literatura limbii romane;
10. ca de profesori in Institutulu clericalu sa se asiedie astfelu de individi, cari au depusu esamenu din sciintiele teologice, pedagogice din dreptulu canonicu, din tipicu si cantarile bisericesci; earu de profesori la institutulu pedagogicu astu-felu de individi cari au depusu esamenu din sciintiele pedagogice, tipicu si cantarile bisericesci;
11. ca de invetiatori la scolele capitale si populare sa se inainteze astfelu de clerici si pedagogi, cari cursulu teologicu seu pedagogicu l'au absolvatu, si din studiile pedagogice au depusu esamenu cu calculu bunu;
12. a clasificá pre cei esaminati strinsu, si a le da calculu meritatu „distinsu,—bine—suficiente neindestulitoriu“;
13. celui esaminatu, carele capata calculu cu „neindestulitoriu“ ai da voia spre repetirea esamenului, carele nu se mai pote repeti, deca si a doua ora au reputatu calculu de neindestulitoriu.

§. 121.

Senatulu scolariu va starui cu tote putintiosele midiloce, ca punctele 8—12 din §-lu precedentu stransu sa se padiasca atatu de catra comunele bisericesci, catu si decatra individi, cari aspira la postulu profesoralu si invatiatorescu si a deslusi comuneloru bisericesci la casuri ocurinte, ca ele spre binele loru se asculte de ordinationele autoritatii supreme scolare, carea au adusu asemene mesuri spre inaintarea culturii populare.

§. 122.

Senatulu scolariu va pune si va intari in posturi pre profesori si invetiatori. La care privilegiu va fi cu cea mai mare bagare de seama ca alegerea de profesorulu seu de invetiatorulu sa se fi facutu cu observarea prescrielorulu acestui statutu organicu.

§. 123.

Individi esaminandi pentru profesur'a teologica, gimnasiala si pedagogica au a depune o tacsu de 20 fl. ier cei pentru invetiatori ai scololoru reale capitale si populare de 10 fl.

§. 124.

Senatulu scolariu va forma o casa din tacselle esameneloru, care este proprietatea fondului scolariu eparchialu.

§. 125.

Senatulu scolariu e indatoratu, de a trimite din timpu in timpu multu seu doi comisari din sinulu seu spre cercetarea scololoru.

§. 126.

Senatulu scolariu va starui la sinodele parochiale si protopopesci, ca comunele bisericesci se zideasca scoli si locuinte pentru personalulu profesoralu respective invetiatorescu, unde lipsescu acele, si ca se faca lefi potrivite chiemarii lui celeigrele.

§. 127.

Senatulu scolariu si implinesce chiemarea dupa instructiunile si mesurile sinodului eparchialu: pentru aceea va fi datoriu a raportá pre largu sinodulu eparchialu despre starea scololoru si a invatiamentului si a face propuneri pentru melioratiunea trebei scolare pre bas'a esperintiei castigat'e pre acestu campu.

§. 128.

Senatulu scolariu va ordiná in totu anulu pre tempulu ferieloru conferintie invetiatoresci, si spre conducerea loru va denumi comisari din corpulu profesoriloru si alu invatiatoriloru, cari apoi dupa

instructiunea Senatulu scolariu voru raportá despre rezultatulu loru,

§. 129.

In fine Senatulu scolariu pertracta si decide cauzele disciplinari a profesoriloru si invetiatoriloru.

III.

Senatulu epitropescu.

§. 130.

Agendele acestui senatu suntu:

1. A conduce si manipula averea miscatoare a episcopiei si a purta grige pentru adore si pretioase, biblioteca si fundulu instructu, precum si pentru fundatiunile respective a le episcopiei
 2. A cumpune unu inventariu despre tota averea susu amintita.
 3. A compune bugetulu anualu si alu presentu sinodului eparchialu spre revisiune.
 4. A duce ratiociniu anualu esactu despre perceptiuni si erogatiuni, si a-lu subscrerne sinodului eparchialu spre sesiune.
 5. A alege din sinulu seu pre casariu si controloru.
- Banii si alte hartii de pretiu precumu si documintele realitatiloru si fonduriloru se pastréza in casa de feru, prevediuta cu trei chei, dintre cari un'a se va pestrá la Episcopu respective Archieppu, a dou'a la casieriu si a trei'a la controloru.

§. 131.

Pentru daunele escate in averea episcopiei din negrige seu culpositate, presedintele si membrii asessori ai senatului episcopescu suntu respundictori in solidum.

§. 132.

Senatulu epitropescu va priveghia pentru sustinerea si integritatea averei, va nesui pentru inmultirea ei facendu propunere in privintia sinodului eparchialu, va nisui pentru incasarea regulata a intereselor, arendiloru, si altoru venituri, pentru neintardiata elocare fructifera a baniloru disponibili in cass'a de pastrare seu in harthii de statu.

Elocarea de bani la privati este concesa numai pre langa cautuine in realitati de pretiu intreitu intabulatu in locul primu.

§. 133.

La reposarea episcopului respective Archiepiscopului fie-care senatu consistorialu desamna cate doi membri din sinulu seu spre a padi ora episcopului, si dupa urmarea acestui'a spre a sigila numai decatu do lapele si odaille, spre a dispune cele de lipsa pentru ingropaciune cuviinciose.

In dia' urmatore delegatii senatului epitropescu in presintia celoru lalti patru membrii consistoriali mai susu amintiti inventéza averea si harthiele repositului, separandu cele ce suntu proprietatea eparchiei de cele ce suntu proprietatea lui.

Din ceste din urma se voru plati datorii si legatele legali, si se voru rentregi tote acele pretioase si fundu instructu cari pre tempulu vietiei repositului au peritu seu s'au stricatu.

§. 134.

Dupa alegerea noului eppu, senatulu epitropescu preda acelu la intrarea lui in scaunulu episcopescu pre langa inventariu ododorele si pretioasele bisericesci, bibliotec'a, si cel'a l'altu fundu instructu de economia spre intrebuintiare.

§. 135.

Fia-care senatu consistorialu in tote obiectele privitoare la chiemarea sea, i-si aduce decisiunile sub presidiulu susu normatu, si in presintia celu putienu a patru asessori ai sei prin majoritatea voturiloru.

Candu voturile suntu egale presedintele decide.

Cauzele dogmatico si pure spirituale se decida prin Eppulu respective Archiepiscopulu diecesanu.

§. 136.

Decisiunile senatulu epitropescu se punu numai decatu in lucrare, iera cele a celoru-lalte doue senate numai atunci, deca in terminu de 14 dite, compute dela dia' publicarei respective admanuarei nu s'au aretatu apelatiune contr'a loru.

Cauzele acestea in terminu apelate se substernu scaunulu metropolitanu spre definitiv'a decideru.

(Va urma)